

DOI: <https://doi.org/10.69722/1694-8211-2024-58-86-95>

УДК: 004.9

Пирматов А. З., физ.-мат. илимд. канд., доцент

pirmatov@oshsu.kg

ORCID: 0009-0008-2343-5185

Ысмаыл кызы Н., магистрант

ysmaylovanurmira@gmail.com

ОшМУ, Ош ш., Кыргызстан

МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫ ҮЧҮН МУЛЬТИМЕДИЯЛЫК ПРЕЗЕНТАЦИЯЛАРДЫ КӨРСӨТМӨ КУРАЛ КАТАРЫ КОЛДОНУУ

Макалада мектеп окуучуларынын билим берүү процессинде мультимедиялык презентацияларды колдонуунун ролу каралды, ошондой эле материалды түшүнүү жана үйрөнүү үчүн визуалдык айкындуулуктун маанилүүлүгү баса белгиленди. Окуу куралдарын тандоо, дизайн, инфографика жана аудиовизуалдык каражаттарды колдонуу менен, натыйжалуу презентацияларды түзүүнүн негизги принциптери камтылат. Ар кандай окуу предметтери боюнча презентацияларды ыңгайлаштыруу боюнча практикалык кеңештер берилген жана презентацияларды түзүү процессине окуучуларды тартуу ыкмалары сунушталган. Көрсөтүлгөн материалдардын эффективдүү колдонулушу алардын окуу максаттарына ылайыктуулугуна, берилген маалыматтын айкындуулугуна жана жеткиликтүүлүгүнө, сабактын жалпы контекстине кандайча интеграциялангандыгына жараша болот. Презентацияны визуалдык элементтер менен ашыкча жүктөө эмес, аларды окуучулардын түшүнүгүн жана кызыгуусун арттыруу үчүн колдонуу маанилүү. Ийгиликтүү кейстерди изилдөө жана үйрөнүү мультимедиялык презентацияларды окутуунун эффективдүү куралы катары негизги факторлорду ачып берет.

Түйүндүү сөздөр: мультимедиялык презентациялар, визуалдуулук, слайд дизайны, инфографика, маалыматтарды визуалдаштыруу, окутуу технологиялары, креативдүүлүк, эффективдүү окутуу.

Пирматов А. З., канд. физ.-мат. наук, доцент

pirmatov@oshsu.kg

ORCID: 0009-0008-2343-5185

Ысмаыл кызы Н., магистрант

ysmaylovanurmira@gmail.com

ОшГУ, г. Ош, Кыргызстан

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРЕЗЕНТАЦИЙ В КАЧЕСТВЕ НАГЛЯДНОСТИ ДЛЯ ШКОЛЬНИКОВ

В статье рассматривается роль мультимедийных презентаций в образовательном процессе школьников, а также подчеркивается важность визуальной наглядности для улучшения понимания и усвоения материала. Описываются ключевые принципы создания эффективных презентаций, включая выбор инструментов, дизайн, применение инфографики и аудиовизуальных средств. Приводятся практические советы по адаптации презентаций для разных учебных предметов, а также предлагаются методы вовлечения учащихся в процесс создания презентаций. Эффективное использование представленных материалов зависит от их соответствия целям обучения, ясности и доступности предоставленной информации, а также от того, насколько они интегрированы в общий контекст урока. Важно не перегружать презентацию визуальными элементами, а использовать их для повышения понимания и интереса

учащихся. Изучение успешных кейсов позволяет выявить ключевые факторы, делающие мультимедийные презентации эффективным обучающим инструментом.

Ключевые слова: мультимедийные презентации, наглядность, дизайн слайдов, инфографика, визуализация данных, обучающие технологии, креативность, эффективное обучение.

Pirmatov A. Z., *cand. phys.- math. of science*

pirmatov@oshsu.kg

ORCID: 0009-0008-2343-5185

Ysmayl kyzy N., *post graduate*

ysmaylovanurmira@gmail.com

OshSU, Osh, Kyrgyzstan

USE AS VISUALIZATION FOR MULTIMEDIA PRESENTATIONS OF SCHOOLCHILDREN

The article discusses the role of multimedia presentations in the educational process of schoolchildren, and also emphasizes the importance of visual clarity for improving understanding and learning of the material. Covers key principles for creating effective presentations, including tool selection, design, infographics, and audiovisual aids. Practical tips are provided for adapting presentations for different academic subjects, and methods for involving students in the process of creating presentations are suggested. The effective use of the presented materials depends on their relevance to the learning objectives, the clarity and accessibility of the information provided, and how well they are integrated into the overall context of the lesson. It is important not to overload the presentation with visual elements, but to use them to enhance students' understanding and interest. Studying successful cases reveals the key factors that make multimedia presentations an effective teaching tool.

Keywords: *multimedia presentations, visibility, slide design, infographics, data visualization, learning technologies, creativity, effective learning.*

Киришүү.

Билим берүү процессинде көргөзмө куралдарды колдонуп сабак өтүү негизги ролду ойнойт. Визуалдык материалдар окуучуларга маалыматты жакшыраак кабыл алууга жана сабактарды кызыктуу жана интерактивдүү кылууга жардам берет. Изилдөөлөр көрсөткөндөй, адамдар көргөндөрүнүн 80% жана уккандарынын 20% гана эстеп калышат. Бул окуу процесси визуалдык маалыматтар менен активдүү байланышкан мектеп окуучулары үчүн өзгөчө маанилүү.

Негизги бөлүк.

Визуалдык материалдар:

- материалды жакшыраак түшүнүү жана жаттоого,
- окулуп жаткан предметке көңүл буруунун жана кызыгуунун деңгээлин жогорулатууга,
- татаал түшүнүктөрдү жана абстрактуу идеяларды жөнөкөйлөтүүгө,
- мейкиндиктик жана сынчыл ой жүгүртүүнү өнүктүрүүгө жардам берет.

Мультимедиялык презентациялар заманбап мектеп программасынын ажырагыс бөлүгү болуп калды. Алар тексттик, визуалдык жана аудио маалыматтарды айкалыштырып, окуу процессин көп кырдуу жана кызыктуу кылат. Презентациялар жаңы темаларды түшүндүрүү, материалды бекемдөө, долбоорлорду өткөрүү, атүгүл, билимди текшерүү үчүн колдонулат. Ошондуктан мультимедиялык презентациялардын негизги артыкчылыктары болуп төмөнкүлөр эсептелет:

Интерактивдүүлүк: презентацияларга видеолорду, анимацияларды жана интерактивдүү элементтерди кошуу мүмкүнчүлүгү студенттерге окуу процессине активдүү катышууга мүмкүндүк берет.

Ийкемдүүлүк: презентацияларды окуунун конкреттүү максаттарына жана класстын муктаждыктарына ылайыкташтырууга оңой болот.

Жеткиликтүүлүк: презентацияларды түзүү үчүн заманбап программалар жана онлайн платформалар колдонууга оңой жана ар бир студент жана мугалим үчүн жеткиликтүү.

Материалдардын ар түрдүүлүгү: фотосүрөттөр, видеолор, диаграммалар жана графиктер сыяктуу ар кандай маалымат булактарын колдоно билүү сабактарды мазмундуу жана кызыктуу кылат.

Мультимедиялык презентацияларды колдонуу материалды окуучуларга натыйжалуу жеткирүүгө жардам берет, окуу процессин динамикалуу кылат жана билимди жакшыраак өздөштүрүүсүнө өбөлгө түзөт. Технологиянын тез өнүгүшү менен мультимедиялык презентацияларды түзүү жана колдонуу көндүмдөрүн өздөштүрүү билим берүү программасынын маанилүү компонентине айланып, студенттерди санариптик коомдо жашоого даярдоого жардам берет.

Мектеп окуучулары үчүн мультимедиялык презентацияларды түзүүнүн негизги принциптеринин бири болуп маалыматтын тактыгын жана жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу саналат. Демек, презентациялар:

1) *жөнөкөй жана кыска болуусу:* слайддардагы тексттер ашыкча көп жүктөлбөөсү зарыл. Кыска, так абзацтар жана ачык сөздөр маалыматты жакшыраак өздөштүрүүгө жардам берет;

2) *структураланган:* слайддардын логикалык ырааттуулугу жана так белгиленген рубрикалар окуучуларга презентациянын агымын байкоого жана түшүнүүгө жардам берет;

3) *негизги ойлорго көңүл буруу:* окуучулар негизги ойлорго көңүл буруш үчүн, маанилүү фактыларды жана негизги идеяларды белгилөө керек;

4) *тилдин тактыгы:* жөнөкөй жана түшүнүктүү тилди колдонуу, татаал терминдерди жана ашыкча маалыматтарды колдонбоо;

5) *көрүү сигналдары:* окуучулардын көңүлүн буруу үчүн жебелер жана кутучалар сыяктуу графикалык элементтерди колдонуу зарыл.

Презентациянын визуалдык дизайны маалыматты кабыл алууда жана ассимиляциялоодо маанилүү роль ойнойт, ошондуктан төмөнкү негизги аспектилерге көңүл буруу керек:

1. *Түстөрдү тандоо:*

Контраст: текстти оңой окуу үчүн текст жана фон үчүн карама-каршы түстөрдү тандоо.

Палитрага чектөө: ашыкча түрдүүлүктү жана визуалдык чарчоону болтурбоо үчүн 3-4төн ашык эмес түстөрдү колдонуу.

Түс психологиясы: ар кандай түстөр ар кандай эмоцияларды жаратышы мүмкүн, мисалы, көк түс ишеним жана бейпилдик, ал эми кызыл түс энергия жана көңүл буруу менен байланышкан.

2. *Шрифттер:*

Окуу мүмкүнчүлүгү: жөнөкөй, окууга оңой шрифттерди колдонуу керек (мисалы, Arial, Verdana).

Өлчөмү: шрифттин өлчөмү экранда оңой окуу үчүн ыңгайлуу болуусу зарыл (текст үчүн өлчөм 24төн кем болуу керек).

Стиль чеги: көрүү бүтүндүгүн сактоо үчүн ар бир презентацияга экиден ашык эмес шрифттерди колдонуу ыңгайлуу болот.

3. Сүрөттөр жана графика:

Сапат: Чоңойткондо бүдөмүк болбой турган жогорку сапаттагы сүрөттөрдү колдонуу.

Актуалдуулугу: мазмунга түздөн-түз тиешеси бар жана материалды жакшыраак түшүнүүгө жардам берген сүрөттөрдү тандоо.

Ар түрдүүлүк: окуучулардын кызыгуусун жана кунт коюусун сактоо үчүн текстке негизделген слайддарды визуалдык слайддар менен алмаштыруу.

4. Аудио материалдар:

Түшүндүрмө комментарийлер: мугалимдин үнү менен жазылган материалдар, кыйын ойлорду жакшыраак түшүнүүгө же кошумча маалымат берүүгө жардам берет.

Музыкалык коштоо: фондук музыка класста жагымдуу атмосфераны түзөт, бирок көңүлдү негизги материалдан алаксытпашы керек.

Үн эффектилери: маанилүү учурларда басым жасоо менен, үн эффектилерин туура колдонуу.

5. Демонстрациялар жана эксперименттер: Класста жасоого кыйын болгон практикалык эксперименттерди көрсөтүү үчүн, видеолорду колдонуу өзгөчө мааниге ээ болот.

Интервью жана даректүү тасмалар: видео материалдар кошумча перспективаны камсыз кылып, теманы тереңирээк түшүүгө көмөк берет.

Узактыгы: презентация узак болбоосу жана окуучулардын көңүлүн калтырбоо үчүн видео кыска (2-3 мүнөт) болушу керек.

Аудио жана видеоматериалдар, тексттик жана визуалдык маалыматтар дайыма жаңыланып жана толукталып турушу керек. Аларды колдонуу сабактын мазмуну жана максаттары менен негизделип, окуучуларга материалды жакшыраак түшүнүүгө жана эстеп калууга жардам берилиши керек.

Презентация куралдары

1. Microsoft PowerPoint – презентацияларды түзүү үчүн эң популярдуу жана кеңири колдонулган программалардын бири. Кесипкөй слайддарды түзүү үчүн көптөгөн функцияларды жана куралдарды камтыйт.

Өзгөчөлүктөрү: камтылган шаблондор, анимацияларды жана өтүүлөрдү кошуу, башка Microsoft Office өнүмдөрү менен интеграциялоо мүмкүнчүлүгү.

Артыкчылыктары: интуитивдик интерфейс, ар кандай мультимедиялык форматтарды колдоо, күчтүү түзөтүү куралдары.

Терс жактары: акы төлөнүүчү лицензияны талап кылат, чоң файлдар жай иштейт.

Мисал: Мугалим тарых сабагында PowerPoint программасын колдонду. Армия кыймылынын анимациялары менен интерактивдүү карталарды камтып, тарыхый реконструкциялар менен видеоклиптерди киргизүүгө жана статистикалык маалыматтарды талдоо үчүн графиктерди кошууга болот.

Натыйжа: окуучулар тема боюнча ар тараптуу түшүнүк алышат, маалыматты визуалдык жана интерактивдүү түрдө кабыл алышат, бул материалды жакшыраак өздөштүрүүгө өбөлгө түзөт.

2. Google Slides – Google'дан презентацияларды түзүү жана биргелешип иштөө үчүн акысыз онлайн куралы.

Өзгөчөлүктөрү: ралдуу убакытта биргелешип түзөтүү, автоматтык түрдө булутта сактоо, Google Drive'да интеграциялоо.

Артыкчылыктары: акысыз кирүү, колдонуунун жеңилдиги, оңой кызматташуу, Интернет байланышы бар каалаган жерден жеткиликтүүлүгү.

Терс жактары: PowerPoint менен салыштырганда чектелген мүмкүнчүлүктөргө ээ жана интернет байланышына көз каранды.

Мисал: Google Slides программасы менен бир нече окуучулар биргеликте экология боюнча мектеп долбоор үчүн презентация түздү. Мында ар бир окуучу өз бөлүгү үчүн жооптуу жана реалдуу убакытта өзгөртүүлөрдү киргизе алышат.

Натыйжа: долбоор ырааттуу жана профессионалдуу түзүлөт, бардык катышуучулар процесске активдүү катышат, командада иштөө көндүмдөрү калыптанат.

3. *Prezi* – уникалдуу масштабдуу навигация менен динамикалык жана сызыктуу эмес презентацияларды түзүү үчүн колдонулуучу курал.

Өзгөчөлүктөрү: ар кандай бөлүмдөрдүн, интерактивдүү элементтердин ортосунда чоңойтуу менен бир чоң презентацияны түзүү мүмкүнчүлүгү.

Артыкчылыктары: баяндоо стилине ылайыктуу, көзгө жагымдуу жана эсте каларлык презентациялар.

Терс жактары: эгер масштабды чоңойтуу же кичирейтүү өтө көп колдонулса, баш айланууга алып келиши мүмкүн.

Мисал: Биология мугалими өсүмдүктөрдүн жашоо циклин түшүндүрүү үчүн *Prezi* программасын колдонсо болот. Презентацияны өсүмдүктүн жалпы көрүнүшү менен баштап, андан кийин үрөндөн жетилген өсүмдүккө чейинки өнүгүүнүн ар кандай этаптарын чоңойтуу жана кичирейтип көрсөтүүгө болот.

Натыйжа: окуучулар циклдин визуалдык көрүнүшүн алышат, бул окуялардын ырааттуулугун түшүнүүгө жана эстеп калууну жеңилдетет.

4. *Canva* – онлайн графикалык дизайн платформасы, ошондой эле презентацияларды түзүү үчүн куралдарды сунуш кылат.

Өзгөчөлүктөрү: көптөгөн даяр шаблондор, колдонуунун жөнөкөйлүгү, сүрөттөрдүн жана графиканын чоң китепканасына кирүү.

Артыкчылыктары: стилдүү жана профессионалдуу презентацияларды түзүү үчүн эң сонун, акысыз негизги мүмкүнчүлүк.

Терс жактары: чектелген анимация функциялары, акы төлөнүүчү элементтер жана функциялар.

Мисал: Окуучу дизайн үчүн *Canva* аркылуу көркөм презентация түзөт. Сүрөтчүнүн өмүр баянын көрсөтүү үчүн кооз калыптарды, атактуу сүрөттөрдүн жогорку сапаттагы сүрөттөрүн жана графиканы колдонот.

Натыйжа: презентация профессионалдуу жана эстетикалык жактан жагымдуу көрүнөт, көрүүчүлөрдүн көңүлүн буруп, көркөм материалды жакшыраак кабыл алууга шарт түзөт.

5. *Keynote* – *Work* пакетинин бир бөлүгү болгон Apple компаниясынан презентацияларды түзүү программасы .

Өзгөчөлүктөрү: укмуштуу анимациялар жана өтүүлөр, башка Apple өнүмдөрү менен интеграция, ар кандай Apple түзмөктөрүндө иштөө мүмкүнчүлүгү .

Артыкчылыктары: интуитивдик интерфейс, мыкты анимация жана дизайн сапаты, Apple колдонуучулары үчүн бекер.

Терс жактары: Windows менен чектелген шайкештик, PowerPoint'te жеткиликтүү кээ бир мүмкүнчүлүктөрү жок .

Мисал: Математика мугалими геометрия боюнча сабак түзүү үчүн *Keynote* программасын колдонду. Геометриялык фигуралардын түзүлүшүн жана аларды өзгөртүүнү көрсөтүү үчүн анимацияларды колдонууга жана маселелерди чечүү үчүн интерактивдүү графика менен коштоого болот.

Натыйжа: окуучулар геометриялык түшүнүктөрдү жакшыраак түшүнүүгө жана өздөштүрүүсүнө өбөлгө түзгөн визуалдык мисалдарды жана маселени чечүүгө керек болгон көрүнүштөрдү ала алат.

Бул куралдарды колдонуу мугалимдерге жана окуучуларга маалымат берүүчү гана эмес, визуалдык жактан жагымдуу, интерактивдүү жана эсте каларлык презентацияларды түзүүгө мүмкүндүк берет.

Көрсөтмө куралдардын түрлөрү жана аларды натыйжалуу пайдалануу:

Инфографика – татаал маалыматты тез жана так көрсөтүү үчүн иштелип чыккан маалыматтардын, маалыматтын же билимдин визуалдык көрүнүшү.

Колдонмо: татаал түшүнүктөрдү түшүндүрүү, статистиканы көрсөтүү, негизги ойлорду бөлүп көрсөтүү үчүн колдонулат.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Тарых сабагы: окуялардын хронологиясын түзүү;
- География: климаттын өзгөрүшү же калктын таралышы боюнча маалыматтарды визуалдаштыруу;

- Биология: организмдин же азык чынжырынын жашоо циклинин диаграммасы.

Диаграммалар – сызык, тилке, тегерек диаграммалар сыяктуу графиктердин ар кандай түрлөрүн колдонуу менен сандык байланыштарды көрсөткөн маалыматтардын графикалык көрүнүштөрү.

Колдонмо: маалыматтарды салыштырууга, тенденцияларды анализдөөгө, элементтердин ортосундагы мамилелерди визуалдаштырууга жардам берет.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Математика: графиктерди түзүү функциялары же эксперименталдык маалыматтар;

- Экономика: штрих жана тегерек диаграммалар аркылуу рынокту талдоо;

- Химия: заттардын курамын же эксперименттердин натыйжаларын көрсөтүү үчүн диаграммалар.

Сүрөттөр – визуалдык далилдерди же мисалдарды камсыз кылган реалдуу сүрөттөр.

Колдонмо: теориялык материалга контекстти жана чындыкты кошуп, реалдуу объектилерди, окуяларды же процесстерди көрсөтүү үчүн колдонулат.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Биология: микроскоптун астындагы клеткалардын сүрөттөрү, жаныбарлардын жана өсүмдүктөрдүн сүрөттөрү;

- Тарых: тарыхый окуялардын сүрөттөрү, экспонаттар, эстеликтер;

- Искусство: талдоо жана талкуулоо үчүн көркөм чыгармалардын образдары.

Иллюстрациялар – түшүнүктөрдү, процесстерди же объектилерди визуалдык түрдө түшүндүрүү үчүн түзүлгөн сүрөттөр, диаграммалар же графиктер.

Колдонмо: сүрөттөр аркылуу жеткирүү кыйын болгон татаал түшүнүктөрдү түшүндүрүүгө жардам берет, чыгармачылык жана визуалдык ар түрдүүлүк элементин кошуп.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Адабият: текстти визуалдаштыруу үчүн чыгармалардагы көрүнүштөрдүн иллюстрациялары;

- Физика: механизмдердин схемалары, физикалык процесстердин иллюстрациялары;

- Математика: теоремалардын жана формулалардын визуалдык түшүндүрмөлөрү, маселелерди чыгаруу кадамдары.

Видео клиптер – чыныгы окуяларды, интервьюларды, демонстрацияларды же документалдык кадрларды камтышы мүмкүн болгон жаздырылган видео кадрлар.

Колдонмо: чыныгы процесстерди, эксперттер менен болгон маектерди, материалды айкыныраак жана визуалдуу кылган документалдык кадрларды көрсөтүү үчүн колдонулат.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Биология: жаныбарлардын жүрүм-туруму же эксперименттер жөнүндө видеолор;
- Тарых: маанилүү тарыхый окуялар тууралуу даректүү тасмалар;
- Химия: химиялык реакциялардын видео демонстрациялары.

Анимациялар – процесстерди визуалдаштыруу, түшүнүктөрдү түшүндүрүү же интерактивдүү элементтерди кошуу үчүн түзүлгөн графика.

Колдонмо: статикалык сүрөттөр же видеолор менен көрсөтүү кыйын болгон татаал процесстерди түшүндүрүүгө жардам берип, интерактивдүү жана кызыктуу окууну уюштурат.

Натыйжалуу колдонуу мисалдары:

- Физика: планеталардын кыймылын же кыймылдаткычтардын иштешин түшүндүрүүчү анимациялар;
- Химия: молекулалык өз ара аракеттенүүлөрдүн жана реакциялардын анимациялары;
- География: тектоникалык кыймылдардын же суунун циклинин анимациялары.

Ар кандай окуу предметтери үчүн презентацияларды түзүү боюнча практикалык кеңештер.

Табыгый илимдер: диаграммаларды жана эксперименттердин видеолорун колдонуу.

1. Диаграммалар жана графиктер:

Кеңеш: эксперименттерден же байкоолордон алынган маалыматтарды берүү үчүн диаграммаларды жана графиктерди колдонууга болот. Мисалы, температуранын өзгөрүшүнүн, заттардын концентрациясынын же өсүмдүктөрдүн өсүшүнүн графиктери.

Мисал: биология сабагында ар кандай жарык шарттарында өсүмдүктөрдүн өсүшүн көрсөткөн графикти колдонсо болот.

2. Диаграммалар жана иллюстрациялар:

Кеңеш: фотосинтез, клетканын бөлүнүшү же суунун цикли сыяктуу татаал процесстерди түшүндүрүү үчүн диаграммаларды жана иллюстрацияларды кошуу.

Мисал: химия сабагында химиялык байланыштарды түшүндүрүү үчүн атомдук диаграмманы же молекулалык моделдерди колдонууга болот.

3. Эксперименттердин видеосу:

Кеңеш: эксперименттерди, айрыкча, класста аткаруу кыйын же кооптуу болгон видеолорду кошуу.

Мисал: физикада маятниктин жардамы менен энергиянын сакталуу мыйзамын көрсөткөн видеону колдонууга болот.

Гуманитардык илимдер: карталар, тарыхый сүрөттөр, адабий цитаталарды колдонуу.

1. Карталар:

Кеңеш: окуялардын, миграциянын, соода жолдорунун жана саясий өзгөрүүлөрдүн географиялык ордун көрүү үчүн карталарды колдонуу.

Мисал: тарых сабагында Рим империясынын кеңейүүсүн же Улуу географиялык ачылыштын жолдорун көрсөткөн картаны колдонууга болот.

2. Тарыхый сүрөттөр:

Кеңеш: контекстти жана изилденип жаткан доорду чагылдыруу үчүн тарыхый сүрөттөрдү жана иллюстрацияларды кошууга болот.

Мисал: экинчи дүйнөлүк согуштун тарыхы боюнча презентацияда фронттордун, өлкөнүн лидерлеринин жана жарандардын сүрөттөрүн колдонсо болот.

3. Адабий цитаталар жана чыгармалар:

Кеңеш: тарыхый инсандардын адабияттарынан, каттарынан же күндөлүктөрүнөн цитаталарды колдонуу материалга тереңдик жана жеке өлчөм кошот.

Мисал: адабият сабагында негизги темаларды жана каармандарды иллюстрациялоо үчүн Шекспирден же Толстойдон цитата келтирүү.

Математика: кадам-кадам маселелерди чечүү, анимациялар, абстракттуу түшүнүктөрдү түшүндүрүү

1. Этап-этабы менен көйгөйдү чечүү:

Кеңеш: презентациялар студенттер ар бир кадамды аткарып, процесстин логикасын түшүнө алышы үчүн көйгөйлөрдү чечүүнүн этап-этабы менен көрсөтүлүшү керек.

Мисал: квадраттык теңдемени чыгаруу жолун түшүндүрүп жатканда, ар бир кадамды өзүнчө көрсөтүп, маанилүү ойлорду белгилеп кетүү.

2. Абстракттуу түшүнүктөр үчүн анимациялар:

Кеңеш: функциялар, графиктер же геометриялык трансформациялар сыяктуу абстракттуу математикалык түшүнүктөрдү визуалдаштыруу үчүн анимацияларды колдонууга болот.

Мисал: геометрияда айлануу жана чагылуу сыяктуу форманын өзгөрүшүн көрсөтүү үчүн анимацияларды колдоно алабыз.

3. Графиктер жана визуалдык моделдер:

Кеңеш: функцияларды жана статистиканы жакшыраак түшүнүү үчүн графиктерди жана визуалдык моделдерди кошууга болот.

Мисал: статистика сабагында маалыматтардын бөлүштүрүлүшүн визуалдаштыруу үчүн гистограммаларды жана тегерек диаграммаларды колдонуу.

Презентацияларды түзүү процессине окуучуларды тартуу

1. Окуу планына презентацияларды интеграциялоо:

Кеңеш: презентацияны ар кандай предметтер боюнча академиялык долбоорлорго киргизүү. Бул тема же изилдөө долбоорунун бир бөлүгү боюнча жыйынтыктоочу кагаз болушу мүмкүн.

Мисал: тарых сабагында студенттер өз изилдөөлөрүнүн натыйжаларын көрсөтүү менен маанилүү тарыхый инсан же окуя жөнүндө презентация даярдай алышат.

2. Топтордо иштөө:

Кеңеш: окуучулар презентация түзүү үчүн чогуу иштешкен топтук долбоорлорду кубаттоо жана колдоо. Бул кызматташуу жана тапшырмаларды бөлүшүү көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет.

Мисал: биология сабагында студенттер топтордо иштешип, ар кандай экосистемалар жөнүндө презентация түзө алышат, изилдөөлөр менен бөлүшүп, теманын ар кандай аспекти боюнча слайддарды түзө алышат.

3. Эл алдында чыгып сүйлөө:

Кеңеш: окуучулар өз иштерин класска сунуштаган презентация күндөрүн уюштуруу. Бул оратордук чеберчиликти жана өзүнө болгон ишенимди өнүктүрүүгө жардам берет.

Мисал: адабият сабагында студенттер негизги темаларга жана каармандарга көңүл буруп, окуган китептеринин анализдерин көрсөтө алышат.

**НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА.
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ**

Презентацияларды түзүү аркылуу сынчыл ой жүгүртүүнү жана чыгармачылык көндүмдөрдү өнүктүрүү

1. Маалыматты талдоо: окуучуларды презентациялар үчүн маалыматты тандоодо, булактарды талдоодо жана эң керектүү маалыматтарды тандоодо сынчыл ой жүгүртүүгө үндөө, чакыруу.

Мисал: география сабагында окуучулар климаттык маалыматтарды талдап, климаттын өзгөрүшүнүн ар кайсы аймактарга тийгизген таасири жөнүндө өз корутундуларын көрсөтө алышат.

2. Чыгармачылык презентация: презентацияны долбоорлоодо чыгармачылыкты шыктандыруу зарыл. Бул ар кандай мультимедиялык элементтерди, стандарттуу эмес слайд структураларын жана материалды берүүнүн оригиналдуу ыкмаларын колдонууну камтышы мүмкүн.

Мисал: искусстводо студенттер көркөм чыгармаларды талдоо үчүн өздөрүнүн иллюстрацияларын жана анимацияларын колдонуу менен презентацияларды түзө алышат.

3. Маселени чечүү: окуучуларга сынчыл ой жүгүртүүнү жана көйгөйлөрдү чечүүнү талап кылган тапшырмаларды берүү керек, алар презентация түрүндө көрсөтө алышат.

Мисал: студенттер физика боюнча энергияны үнөмдөө маселесин изилдеп, сунуш кылынган методдордун артыкчылыктарын жана кемчиликтерин баяндоо менен презентация түрүндө өз чечимдерин көрсөтө алышат.

Техникалык жана конструктордук көндүмдөрдү окутуу.

1. Программаны колдонуу: окуучуларга PowerPoint, Google Slides, Prezi жана башкалар сыяктуу ар кандай презентация куралдарын кантип колдонууну үйрөтүү, б. а., программалардын негизги функцияларын жана мүмкүнчүлүктөрүн көрсөтүп берүү.

Мисал: студенттер презентацияларына текстти, сүрөттөрдү, диаграммаларды жана анимацияларды кошууга үйрөткөн практикалык иш-чараларды өткөрүп берүү.

2. Дизайн негиздери: программага дизайн негиздери боюнча сабактарды кошуу. Түстөрдү, шрифттерди, слайддын макетин тандоо жана визуалдык гармония түзүү принциптерин үйрөтүү.

Мисал: информатика сабагында түс теориясы, типография жана гармониялуу визуалдык дизайнды түзүү боюнча модулдарды киргизип, түшүндүрүп берүүгө болот.

3. Техникалык көндүмдөр: презентацияларды жакшыртуу үчүн техникалык көндүмдөрдү колдонууга түрткү берүү. Бул графикалык редакторлор менен иштөө, өзүңүздүн иллюстрацияларыңызды түзүү же мультимедиялык элементтерди интеграциялоонун камтышы.

Мисал: технология сабагында студенттер Excel же атайын графикалык редакторлор сыяктуу программалык камсыздоону колдонуу менен өздөрүнүн графиктерин жана диаграммаларын түзүүнү үйрөнө алышат.

Корутунду

Мультимедиялык презентациялар заманбап билим берүү процессинин ажырагыс бөлүгү болуп калды, ал мугалимдерди жана окуучуларды окуу материалын эффективдүү жана визуалдык көрсөтүү үчүн кубаттуу курал менен камсыз кылууда. Алардын маанилүүлүгү бир нече негизги аспектилер менен шартталган:

1. Окутуунун сапатын жогорулатуу:

- презентациялар ар кандай визуалдык жана аудио материалдарды колдонуу менен татаал түшүнүктөрдү жеткиликтүү жана түшүнүктүү түрдө берүүгө мүмкүндүк берет;
- маалыматтарды жана процесстерди визуалдаштыруу маалыматты жакшыраак

сактоого жана түшүнүүгө өбөлгө түзөт, бул илим жана математика сыяктуу предметтер үчүн өзгөчө маанилүү.

2. Окуучулардын көндүмдөрүн өнүктүрүү:

- презентацияларды түзүү окуучулардын сынчыл ой жүгүртүүсүн, чыгармачылыгын, техникалык жана долбоорлоо жөндөмүн өстүрөт;

- долбоорлордун үстүндө иштөө менен студенттер маалыматты изилдөөгө, маалыматтарды анализдөөгө жана өз идеяларын структураланган жана ынанымдуу түрдө көрсөтүүгө үйрөнүшөт.

3. Билим берүү процессине активдүү катышуу:

- презентациялар окуучулардын окуу процессине активдүү катышуусун стимулдайт, аларды өз алдынча иштөөгө жана топтордо кызматташууга үндөйт;

- эл алдында презентациялар менен чыгып сүйлөө өзүн көрсөтүү жөндөмүн жана өзүнө болгон ишенимди өстүрөт.

Жыйынтыктап айтканда, мультимедиялык презентациялар окуучулардын билим сапатын жогорулатууга жана негизги көндүмдөрдү өнүктүрүүгө жардам берүү менен, заманбап билим берүүдө маанилүү роль ойнойт.

Адабияттар:

1. Кларк, Р. К. Электронное обучение и наука об обучении: Проверенные рекомендации для потребителей и разработчиков мультимедийного обучения [Текст] / Р. К. Кларк, Р. Э. Майер. - Wiley, 2016.

2. Майер, Р. Э. Мультимедийное обучение [Текст] / Р. Э. Майер. - Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 304 с.

3. Алесси, С. М. Мультимедиа для обучения: методы и разработка [Текст] / С. М. Алесси, С. Р. Троллип. - Allyn & Bacon, 2001.

4. МакТиг, Д. Понимание через дизайн [Текст] / Д. МакТиг, Г. Виггинс. ASCD, 2005.